

A BAJA-BEZDÁNI CSATORNA REKONSTRUKCIÓS TERVEZÉSE

A Dunát és a Tiszát mindmáig egyetlen vízfolyás köti össze, a Ferenc-csatorna, mely Kiss József és fivére, Gábor mérnöki és szervező munkája eredményeképpen épült meg 1794 és 1801 között. A belvízelvezető, öntöző és hajózó csatorna Monostorszegnél ágazott ki a Dunából és a Bácskán áthaladva Bácsföldvárnál torkollott a Tiszába. Feladata volt a Duna-Tisza közti mocsarak lecsapolása, illetve a vízi szállítás lehetőségének a megteremtése. A Duna szabályozásának következtében Monostorszegnél feliszapolódási problémák léptek fel. A helyzet javítása érdekében a kiágazást áthelyezték és 1855-ben Bezdánnál egy új torkolati zsilip megépítésére került sor. Azonban ily módon sem lehetett biztosítani a csatornarendszer folyamatos vízellátottságát. A megoldást a Duna egy magasabb pontjáról kiinduló tápcsatorna megépítése kínálta, mely Bajánál ágazik ki a Sugovicából. A nagyszabású terv megvalósításának megszervezésére Türr István olasz királyi altábornagy kapott megbízást. A Pandúr szigeten át új medret ástak, melynek végénél megépítették a Deák Ferenc zsilipet, amely nemcsak a tápcsatorna szabályozott vízbevezetését, hanem a hajózást is lehetővé tette. A tápcsatorna létesítéséhez Bátmonostorig új nyomvonalat kellett kotorni, délebbre dunai ágak részbeni kotrása, átvágása segítségével természetes medreket is felhasználtak. A 45 km hosszú csatorna megnyitására 1875. augusztus 13-án került sor.

Az Európában egyedülálló, téglafalazatú Deák Ferenc zsilip a Baja – Országhatár közötti árvízvédelmi fővédvonal kritikus pontja. 135 éves története során sokszor volt kitéve rendkívüli igénybevételnek, a legveszélyesebb helyzet az 1956. évi márciusi jeges ár idején alakult ki, amikor a vízállás 60 cm-rel haladta meg az építmény védelmi vonalának legmagasabb pontját. A műtárgyat a szakszerű védekezés mentette meg a teljes pusztulástól. Az elmúlt évtizedekben többször esett át részleges felújításokon, ezek ellenére mára rekonstrukciója halaszthatatlanná vált.

Az első világháborút követő európai területi átalakulások következményeként a Baja-Bezdáni csatorna 33 km hosszban tartozik Magyarországhoz, a többi Szerbia területén fekszik. A megosztottság eredményeképpen jelentősége csökkent. A belvízi hajózás lényegében megszűnt, a nyári időszak egy részében a Duna medersüllyedése következtében az öntözővíz bevezetés is lehetetlenné vált. A tápanyagok bemosódása miatt a meder benőtt, helyenként még csónakokkal sem járható. Igen jelentős a feliszapolódás.

A vízfolyás üzemelését napjainkban az 1955-ben megkötött Magyar - Jugoszláv Vízgazdálkodási Egyezmény alapján elkészített közös üzemelési szabályzat határozza meg.

A projekt a Magyarország-Szerbia Határon átnyúló IPA program keretében az Európai Unió társfinanszírozásában valósul meg

Elsődleges feladata a belvizek befogadása és elvezetése. Ugyancsak fontossá és ígéretessé vált a vízi turizmus és a rekreáció. Védett növények élőhelye, amelyhez NATURA 2000-es területek kapcsolódnak.

Magyarország és Szerbia számára egyaránt fontos a vízgazdálkodási célok megvalósítása mely közös cselekvést igényel.

Erre nyújt kedvező lehetőséget a Magyar-Szerb Határon Átnyúló Együttműködési IPA Program.

E program keretében nyert támogatást az ADUKÖVIZIG és a Vode Vojvodine – Novi Sad. Partnerként kerül bevonásra a Zapatna Bačka – Sombor vízügyi szervezet is.

Első lépésként a csatorna és a műtárgyai rekonstrukciójának engedélyezési-, egyeztetési-, kiviteli és tender tervei készülnek el magyar és szerb oldalon egyaránt.

Fontosabb adatok:

Vezető kedvezményezett: **Alsó-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 6500 Baja, Széchenyi u. 2/C.**

Támogatásban részesülő partner: **JVP "Vode Vojvodine" Bulevar Mihajla Pupina 25 - Novi Sad**

Nem támogatott partner: **Zapatna Bačka - Sombor.**

Közösségi Támogatás összege: **725 016 €**

Magyar félre jutó támogatás: **523 740 €**

Szerbiai félre jutó támogatás: **201 276 €**

Projekt azonosítója: **HUSRB/0901/121/002**

Rövidített azonosító: **RPBBC**

Projekt végrehajtási időszaka: **2010. szeptember 1. – 2011. november 30.**

A projekt a Magyarország-Szerbia Határon átnyúló IPA program keretében az Európai Unió társfinanszírozásában valósul meg